

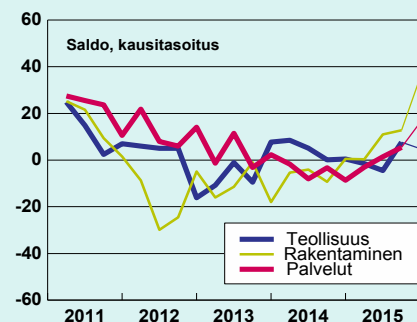
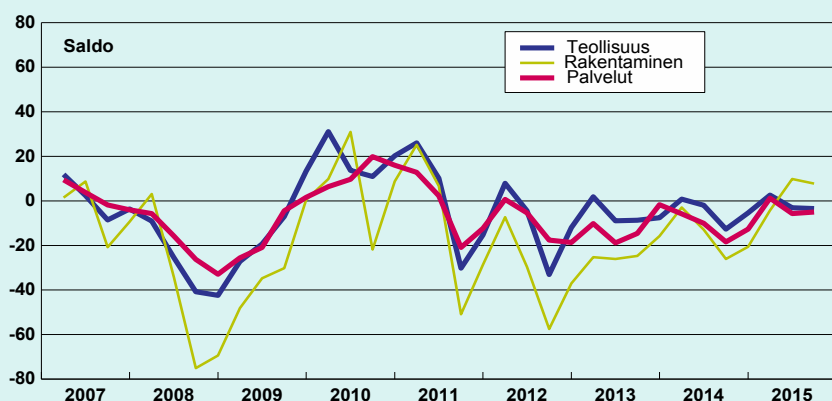

Suhdannebarometri

Marraskuu 2015

Suhdannebarometri

Marraskuu 2015

Suhdanteet marraskuussa 2015

- Suhdanne tilanne tällä hetkellä keskimääräistä heikompi
- Teollisuudessa ja palveluissa ei merkittäviä elpymisodotuksia: suhdannekuva jatkuu vaisuna ainakin vuoden 2016 alkupuolelle
- Rakentamisessa kohtalaisia odotuksia tuotannon kasvusta ja suhdanteiden vahvistumisesta
- Kehittyvien markkinoiden veto vaimenee – EU pääsemässä vihdoin hieman vauhdikkaampaan kasvuun

EK:n lokakuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten suhdanneodotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat pysyneet varovaisina. Heikon suhdannevaiheen arvioidaan jatkuvan ainakin vuoden 2016 alkupuolelle saakka. Tämänhetkisen suhdannetilanteen kuvataan olevan tavanomaisesti heikompi kaikilla päätoimialoilla.

Ei merkittäviä nousuodotuksia

Merkittävää suhdanteiden kohenemista seuraavan puolen vuoden aikana ei ennusteta. Ainoastaan rakentamisessa on jonkin verran myönteisempiä odotuksia.

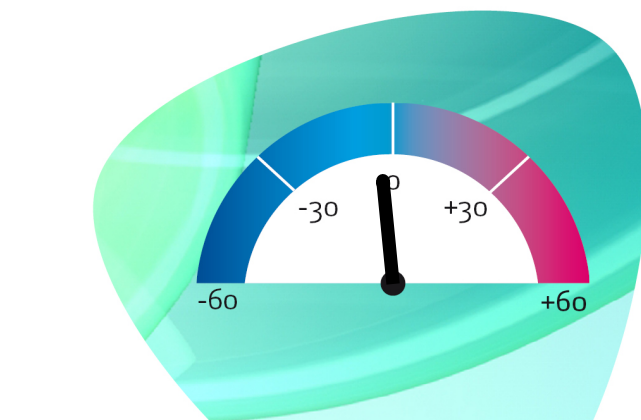
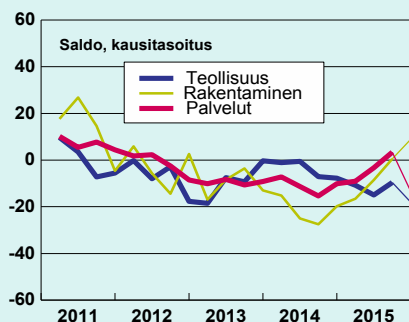
Teollisuuden yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku pysyi lokakuussa ennallaan -3 pisteessä (heinäkuussa -3). Rakentamisen suhdanneodotukset ovat lukemassa +8 (heinäkuussa +10). Palvelualojen suhdannenäkymät olivat vakaat saldoluussa -5 (heinäkuussa -5).

Teollisuus odottaa tuotantonsa kasvavan vain aavistuksen loppuvuonna. Ensi vuoden ensimmäiselle neljännekselle on hieman vahvempia kasvuodotuksia. Palveluyritysten myynnin kasvu jäi seuraavan puolen vuoden aikana hietaaksi. Rakentamisessa on sen sijaan kohtalaisen myönteisiä kasvuodotuksia.

Henkilöstön määrän vähenisi edelleen lähikuukausina sekä teollisuudessa että palveluyrityksissä, kun taas rakentamisessa sen odotetaan kasvavan vähän.

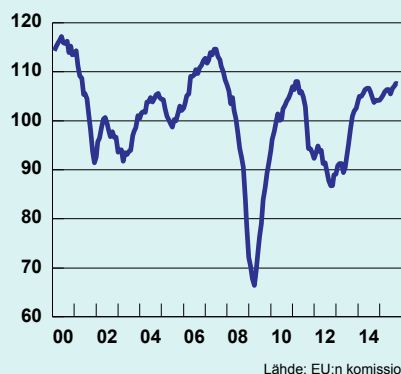
Teollisuuden tilauskanta on pysynyt yleisesti keskimääräistä heikompana. Rakentamisessa tilauskantaa kuvataan lähes keskimääräiseksi. Teollisuuden kapasiteetin käyttöaste on pysynyt matalana. Kannattavuusodotuksissa on paljon toimiala- ja yritys kohtaista hajontaa. Keskimäärin kannattavuus pysyi kuitenkin nykytasollaan.

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

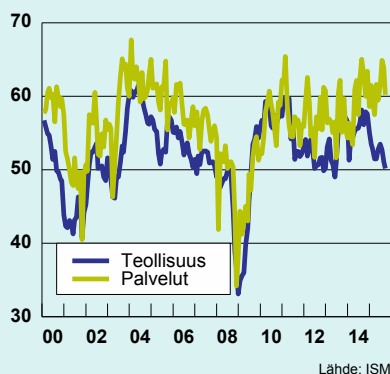

Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat edelleen melko varovaiset. Laajaa elpymistä ei odoteta, ja vaisu suhdannevaihe jatkuisi vuoden 2016 alkupuolelle. Rakentamisen odotukset ovat jonkin verran teollisuutta ja palveluita vahvemmat.

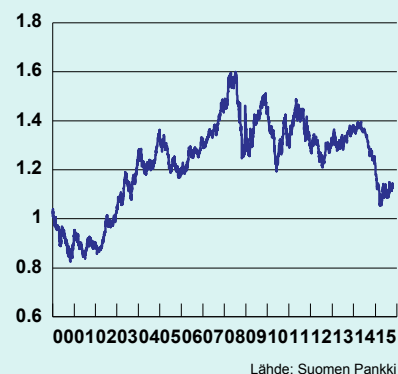
Talouden ilmapiiri-indikaattori, EU-maat

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Euron dollarikurssi

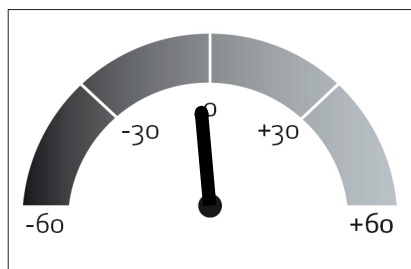
USA:n ja EU:n elpyminen jatkuu, kehittyvät markkinat jarruttavat

Maaialtaloudessa on menossa vahdinvaihto, kun kehittyvien markkinoiden ripeä kasvu on hidastumassa. Erityisesti Kiinan talous jarruttaa selvästi. Samaan aikaan USA kasvaa melko tasaisesti ja myös EU-maat ovat pääsemässä pitkän odotuksen jälkeen kohtalaiseen kasvutahtiin.

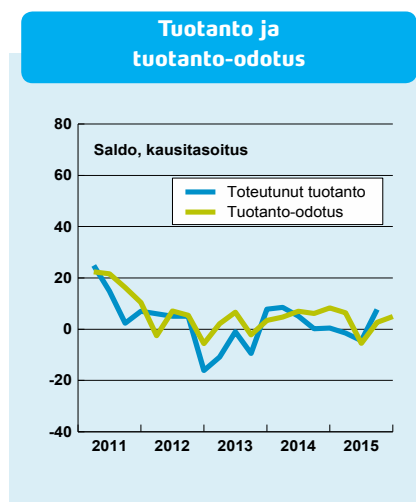
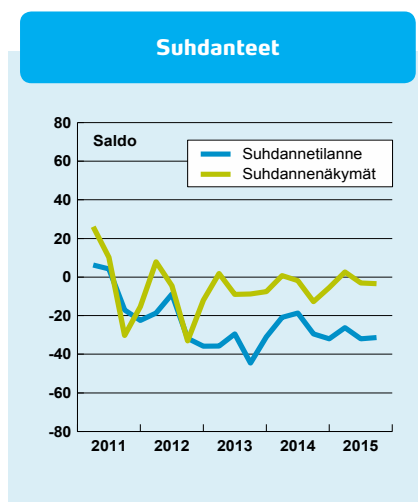
EU-maiden kasvuodotukset ovat kohentuneet kevyen rahapolitiikan ja halvan öljyn tukemina. Yritysten ja kuluttajien odotukset ovat keskimäärin selvästi vahvemmat kuin Suomessa. USA:ssa kuluttajien ja palveluyritysten luottamus on säilynyt korkealla, mutta teollisuuden odotukset ovat jonkin verran pehmenneet.

Teollisuus

- Suhdannekuva pysynyt keskimääräistä heikompana
- Tuotanto on kuitenkin kasvanut aavistuksen
- Näkymät melko varovaiset (saldoluku -3): suhdanteet jatkuvat ennallaan ensi vuoden alkupuolelle
- Tuotannon arvioidaan kasvavan maltillisesti seuraavan puolen vuoden ajan

Teollisuuden suhdannenäkymät

EK:n lokakuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisten teollisuusyritysten suhdanteet jatkuivat alkusyksyllä keskimääräistä vaatimattomampina (nykytilanteen saldoluku -32).

Suhdanteisiin ei odoteta suuria muutoksia

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat edelleen varovaiset. Kokonaisuutena suhdanteiden odotetaan jatkuvan nykyisen kaltaisina seuraavan puolen vuoden ajan.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -3 (heinäkuussa myös -3). Lokakuussa kymmenen prosenttia vastaajista arvioi suhdanteiden paranevan seuraavan puolen vuoden aikana, ja vastaavasti 13 prosenttia odotti suhdannekuvan synkentymistä. Selvä enemmistö eli 77 % yrityksistä ei odottanut suhdanteisiin suuria muutoksia.

Tuotanto kasvaa maltillisesti seuraavan puolen vuoden ajan

Teollisuusyritysten tuotannon määrä kasvoi tiedustelun mukaan loivasti kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Myös vuoden lopulla kasvun arvioidaan jäävän hitaaksi. Sen sijaan vuoden 2016 ensimmäiselle neljännekselle on vähän voimakkaampia kasvuodotuksia.

Tuotantokapasiteettia on edelleen melko runsaasti vapaana. Lokakuussa vain 58 prosentilla vastaajista oli kapasiteetti täysin hyödynnettyä.

Tilaukanta normaalia niukempi

Teollisuusyritysten saamien uusien tilausten määrä pysyi alkusyksyllä lähes ennallaan. Loppuvuonna uusia tilauksia odotetaan hieman runsaammin. Tilauskanta on pysynyt keskimääräistä heikompana.

Valmiiden tuotteiden varastot ovat hieman pienentyneet, ja nyt niiden taso on tavanomainen.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-5	10	-15	1	13	13	-5	-4	5	2	3	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	25	-5	-5	-1	24	3	0	1	10	-1	-3	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	54	62	48	53	64	64	58	63	62	58	58	
Tilauuskanta normaaliin verrattuna	-27	-23	-35	-37	-16	-24	-27	-30	-19	-18	-24	
Vientitilauuskanta normaaliin verrattuna	-23	-23	-33	-33	-15	-25	-31	-30	-21	-21	-29	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-2	-1	8	2	4	5	5	5	8	9	0	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	5	-13	-8	0	11	-11	-14	-10	-2	-14	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-8	-21	-29	-7	2	-16	-19	-19	-4	-19	-26	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-4	-5	2	14	-1	6	-4	10	19	-17	-24	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	26	-2	4	30	24	6	12	17	13	16	5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	57	52	57	55	53	53	49	54	52	55	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	3	2	2	4	6	6	5	5	6	5	
puute kapasiteetista	4	6	5	4	5	7	3	4	5	5	4	
riittämätön kysyntä	47	42	47	47	42	43	41	45	42	45	48	
rahoitusvaikeudet	6	7	4	7	7	5	7	5	3	6	5	
muu este	2	1	4	3	2	4	3	3	4	1	2	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-35	-29	-45	-31	-20	-18	-29	-31	-26	-32	-32	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-8	-8	-7	1	-2	-13	-5	3	-3	-3	

Henkilöstön määrä yhä laskussa

Teollisuusyritysten henkilöstön määrä laski loivasti heinä–syyskuussa, mutta vähennys jäi hieman aiempia odotuksia pienemmäksi. Lähikuukausien kehityksestä ennustetaan kuitenkin vaisua, ja työvoiman määrä laskisi edelleen.

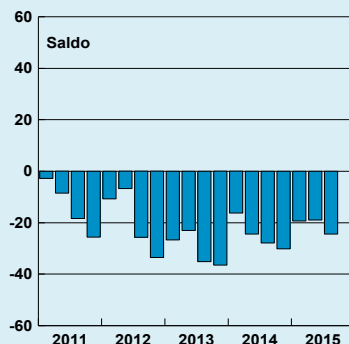
Monilla yrityksillä heikko kysyntätilanne

Myyntihinnat laskivat jonkin verran heinä–syyskuussa, ja niiden arvioidaan laskevan lievästi myös loppuvuonna. Kustannukset ovat pysyneet melko vakaina, eikä niihin odoteta suuria muutoksia.

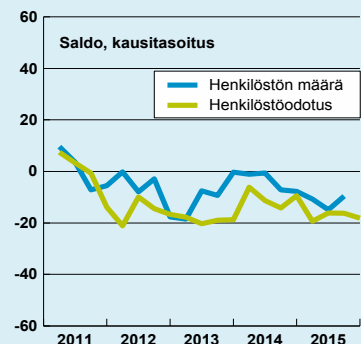
Kannattavuus pysyi keskimäärin lähes ennallaan, mutta kehityksessä on huomattavaa yritys kohtaista hajontaa. Myös kannattavuusodotuksissa lähikuukausille on suurta hajontaa.

Kysyntää arvioi lokakuussa heikoksi 48 prosenttia vastaajista (heinäkuussa 45 %). Rahoitusvaikeuksia ja työvoimapulaa koki 5 %, kapasiteettipulaa vain 4 % yrityksistä.

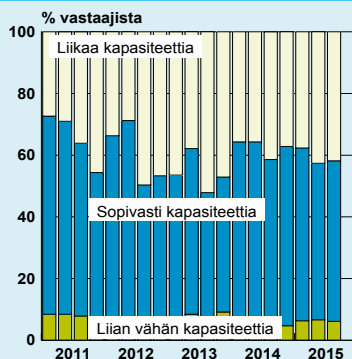
Tilauuskanta

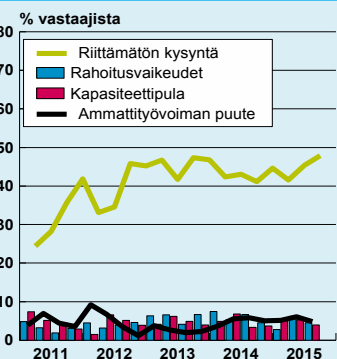
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

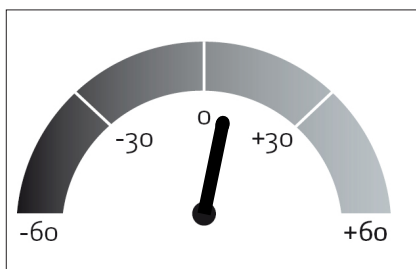
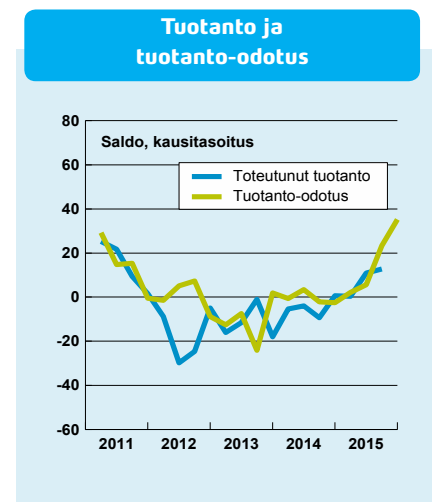
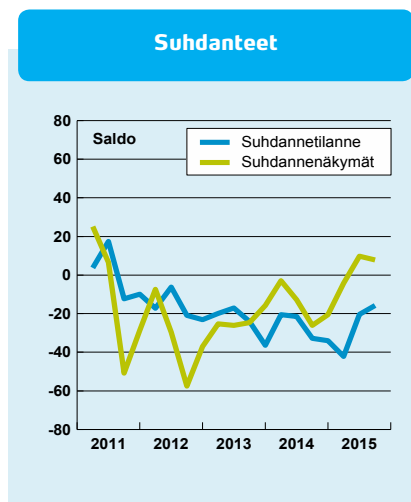

Tuotannon kasvun esteet

Rakentaminen

- Suhdanteet parantuneet, mutta nykytilanne silti alle normaalin (saldoluku -16)
- Tilauksia aiempaa runsaammin: tilauskanta kuitenkin vain kohtalainen
- Tuotantomäärät kasvaisivat jonkin verran seuraavan puolen vuoden aikana
- Suhdanneodotukset hieman plus-salla (saldoluku +8): suhdannekuva paranee asteittain seuraavan puolen vuoden aikana

Rakentamisen suhdannenäkymät

Rakennusyritysten suhdanteet ovat jatkaneet loivassa nousussa. Kokenuksesta huolimatta tämänhetkistä suhdannetilannetta luonnehditaan vähän normaalia heikommaksi (saldoluku -16). Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat kohtalaiset, ja suhdanteiden enteillään paranevan vähän.

Tilauksia aiempaa enemmän – tilauskanta silti alle normaalin

Uusien tilausten määrä kasvoi heinä–syyskuussa. Tilauskannan kuvataan kuitenkin olevan vähän tavanomaista matalampi.

Tiedustelun vastaajayritysten tuotanto kasvoi hitaasti. Kehitys vastasi edellisessä tiedustelussa esitettyjä arvioita. Henkilökunnan määrä pysyi odotetusti ennallaan. Myymättömien huoneistojen määrä oli edelleen hieman tavanomaista suurempi.

Myyntihinnat laskivat vähän, eikä kustannuksissa tapahtunut suuria muutoksia. Myös kannattavuus oli vakaa.

Suhdanneodotukset kohtalaiset

Rakennusyritysten suhdanneodotukset ovat edelleen kohtalaisen myönteiset. Suhdanteiden ennustetaan paranevan jonkin verran vuoden lopulla ja vuoden 2016 alussa.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +8. Paranevaa kehitystä ennusti nyt 21 % rakennusalasta, kun taas 13 % vastaajayrityksistä arvioi tilanteen heikkenevän. Kaksi kolmasosaa eli 66 % vastaajista odotti vakaata suhdannekehitystä.

Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli +10.

Tuotannon odotetaan kasvavan jonkin verran

Uusien tilausten määrän ennustetaan pysyvän melko vakaana vuoden lopulla. Tuotannon odotetaan kasvavan melko yleisesti sekä vuoden lopulla että ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Myös henkilöstön

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-27	5	4	-29	-17	15	-5	-12	-12	32	17	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-17	-14	-13	18	2	-17	-10	20	27	21	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	70	67	75	72	69	80	56	55	63	83	79	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-25	-7	-13	-33	-27	-15	-32	-39	-21	4	-9	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-21	-34	-39	-37	-36	-41	-41	-20	-10	-34	-16	
Mymättömien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	4	5	11	22	-13	29	45	30	24	9	20	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-26	24	-4	-36	-26	5	-27	-41	-27	19	3	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	15	-23	-30	-25	-3	-25	-53	-15	17	6	-16	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	62	10	17	30	31	-6	-59	2	29	-43	-43	
Vientidotus seuraavalle 3 kk:lle	28	-24	-81	-2	3	9	-77	-7	5	-43	-8	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	64	70	65	78	71	61	75	70	77	69	61	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	11	17	6	7	13	8	10	8	29	14	
puute kapasiteetista	0	6	0	0	3	1	0	2	4	0	5	
riittämätön kysyntä	44	53	49	69	58	46	61	60	57	45	49	
rahoitusvaikeudet	25	23	15	16	7	9	7	7	15	9	3	
muu este	3	2	2	11	8	2	9	4	10	3	3	
Suhdannen tilanne tällä hetkellä	-20	-18	-25	-36	-21	-21	-33	-34	-43	-21	-16	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-25	-27	-25	-16	-3	-12	-26	-21	-4	10	8	

määrä kasvaisi hieman, kun tilannetta tarkastellaan kausivaihtelusta puhdistettuna.

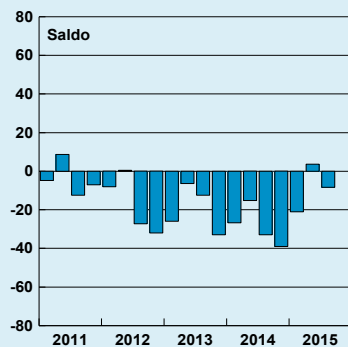
Myyntihinnat ja kustannukset pysyisivät melko lähellä nykytasoaan. Myöskään kannattavuuteen ei odoteta suuria muutoksia.

Kapasiteetin käyttöaste noussut ja kysyntä piristynyt hieman

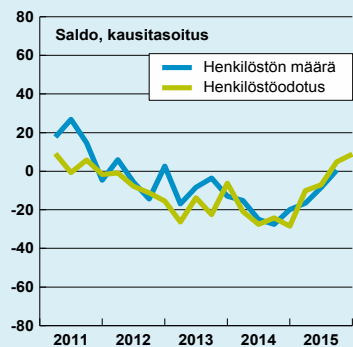
Kapasiteetin käyttöaste on selvästi korkeampi kuin vuosi sitten vastaavana ajankohtana. Lokakuussa 79 % yrityksistä kuvasi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettyä (vuosi sitten 56 %).

Riittämätön kysyntä on kuitenkin yleisin tuotannon kasvun este. Se oli ongelmana 49 %:lla vastaajista (edellisvuonna 61 %). Rekrytointivaikeuksista kärsi 14 % ja rahoitus-kapeikoista 3 % vastaajista.

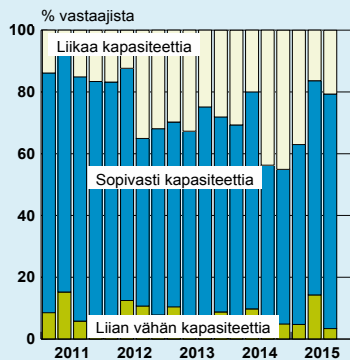
Tilaukanta

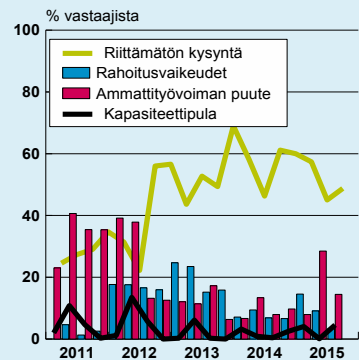
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

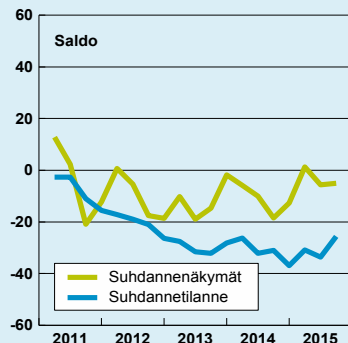
Tuotannon kasvun esteet

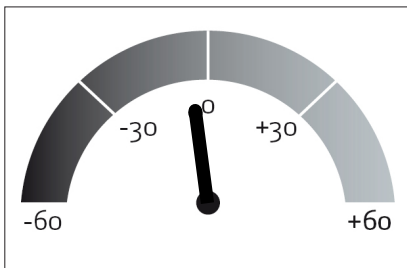
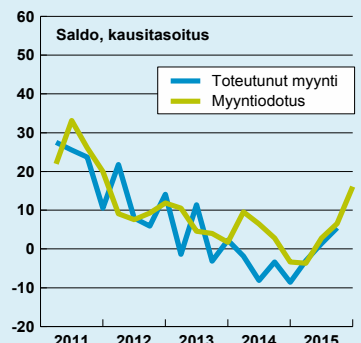
Palvelut

- Suhdannetilanne keskimääräistä heikompi, vaikka kuluvana vuonna ollut pientä elpymistä
- Myynti kasvoi aavistuksen alkusyksyllä
- Suhdanneodotukset yleisesti vaatimattomat, ja heikko suhdannekuva jatkuu yli vuodenvaihteen (saldoluku -5)
- Myynti kasvaisi hitaasti ja henkilöstömäärä laskisi hieman

Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Suomalaisten palveluyritysten suhdannekuva on jatkunut keskimääräistä heikompana, vaikka kuluvan vuoden aikana suhdanteet ovatkin aavistuksen parantuneet. Lokakuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli -25.

Heikon suhdannevaiheen ennustetaan yleisesti jatkuvan ensi vuoden puolelle

Lähtöleveysuuden suhdannenäkymät ovat edelleen varsin varovaiset, ja heikon suhdannevaiheen arvioidaan jatkuvan yli vuodenvaihteen.

Myynnin arvioidaan kasvavan loivasti, mutta henkilöstön määrä vähenisi hieman ja kannattavuus pysyisi ennallaan.

Palveluyritysten yleisten suhdannenäkymien saldoluku pysyi lokakuussa tehdyssä tiedustelussa ennallaan -5 pisteessä. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymät olivat myös lukemassa -5.

Lokakuussa 14 % palvelualojen yrityksistä ennusti suhdanteiden paranevan seuraavan puolen vuoden aikana. Heikkenemistä odotti nyt 19 % ja vakaita suhdanteita 67 % vastaajista.

Myynnin ennustetaan kasvavan vain loivasti

Palvelualojen yritysten myynnin määrä kasvoi odotetusti aavistuksen heinä-syyskuussa. Myynnin ennustetaan kasvavan jonkin verran ripeämmin kuluvan vuoden lopulla, mutta ensi vuoden ensimmäisen neljänneksen kasvuarviot ovat jälleen varovaisemmat.

Henkilöstön määrä vähenee edelleen hieman

Palvelualojen yritykset kuvaavat henkilöstönsä määrän kasvaneen hieman alkusyksyn aikana. Kehitys on ollut aiempia odotuksia parempaan. Henkilöstömäärän arvioidaan kuitenkin laskevan loivasti vuoden lopulla.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2013				2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-4	12	-5	6	-6	-9	-4	-4	-7	0	6	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	0	-1	6	16	-2	-5	-6	12	1	14	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	-3	-15	-13	-7	-6	-21	-13	-8	2	-3	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-3	-15	-9	-7	-4	-13	-12	-15	-7	-13	-15	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	47	48	55	49	55	52	58	58	58	51	54	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	9	14	11	10	12	11	12	7	11	10	13	
puute kapasiteetista	1	1	2	1	0	1	1	2	2	1	2	
riittämätön kysyntä	35	32	40	37	41	40	42	47	41	39	38	
rahoitusvaikeudet	4	3	3	4	4	3	5	4	4	2	5	
muu este	3	5	5	2	4	2	6	6	7	4	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-27	-32	-32	-29	-27	-33	-32	-37	-30	-33	-25	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-19	-14	-2	-6	-10	-18	-12	1	-5	-5	

Monet yritykset kuvaavat kysyntää vaimeaksi

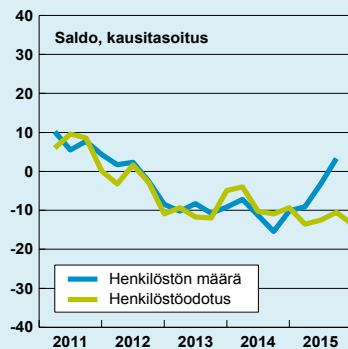
Heikko kysyntä on edelleen selvästi yleisin toimintaa rajoittava tekijä. Lokakuussa 38 % yrityksistä arvioi kysyntänsä heikoksi (heinäkuussa 41 %). Työvoimapulaa oli nyt 13 prosentilla vastaajista (heinäkuussa 10 %), ja rahoitusvaikeuksista kertoi viisi prosenttia.

Kannattavuuteen ei ennusteta muutoksia

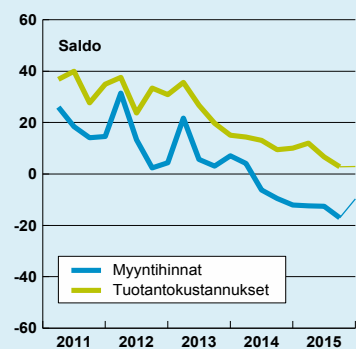
Palveluyritysten myyntihinnat laskivat jonkin verran kolmannen neljänneksen aikana. Kustannukset pysyivät lähes ennallaan. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla hintojen laskun arvioidaan hieman hidastuvan. Kustannuksissa ei tapahtuisi muutoksia.

Kannattavuuden kuvataan pysyneen ennallaan edellisvuoteen nähden. Myöskään lähikuukausina sen ei ennusteta juuri muuttuvan.

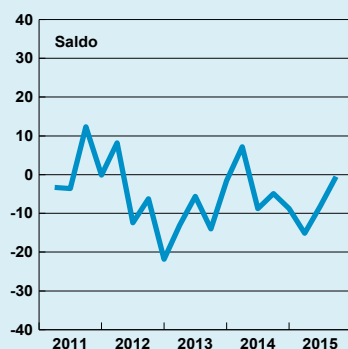
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

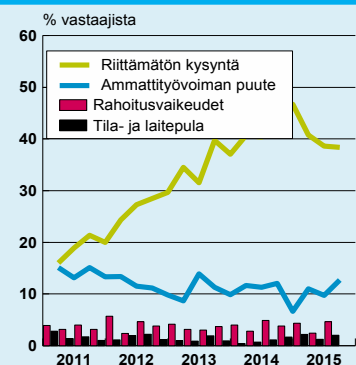
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Suhdanteet kohentuivat hieman alkusyksyllä, mutta tilanne alle keskimääräisen
- Tilauskanta pysyi hieman normaalia niukempana
- Yleiset suhdannenäkymät lähikuukausille vahvistuivat vähän (saldoluku +1)
- Henkilöstön määrään ei ennusteta suuria muutoksia

Elintarviketeollisuuden yritykset kuvaavat suhdanteidensa parantuneen, mutta tämänhetkinen tilanne on keskimääräistä heikompi. Suhdanteiden ei enteillä muuttuvan olennaisesti lähiaikoina.

Suhdannenäkymät kohenivat hieman

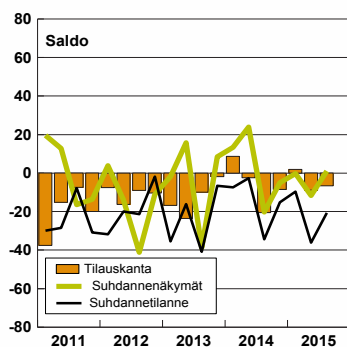
Suhdannenäkymien saldoluku kohosi lokakuussa tehdyssä tiedustelussa lukemaan +1 (heinäkuussa -12). Suhdannenousua seuraavalle puolelleen vuodelle odotti nyt 9 prosenttia

yrityksistä, ja 8 % ennusti tilanteen heikkenevän loppuvuonna ja ensi vuoden alussa.

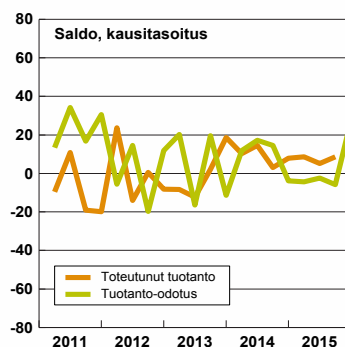
Tuotanto kasvoi tiedustelun mukaan maltillisesti heinä-syyskuussa. Lähikuukausina sen ennustetaan kasvavan hieman voimakkaammin. Tilauskanta on pysynyt vähän tavanomaista niukempana.

Henkilöstön määrä kasvoi tiedustelun vastaajayrityksissä alkusyksyllä. Lähikuukausina siihen ei ennusteta muutoksia.

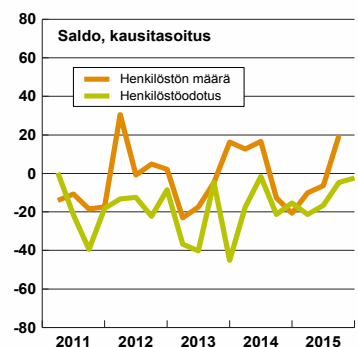
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

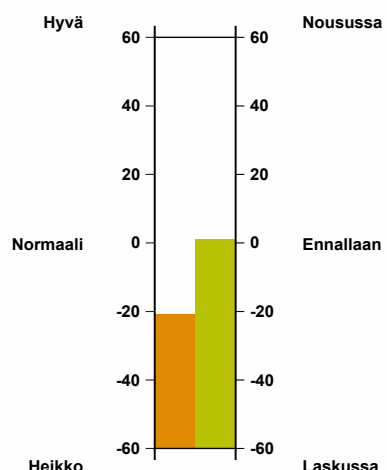

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	16	0	13	7	6	4	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	33	8	-3	-16	14	-13	29	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	53	68	75	66	71	70	54	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	8	-2	-20	-9	3	-9	-7	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-12	-25	-33	-33	-38	-22	-39	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	-1	2	-9	7	13	-8	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	10	29	-26	-22	-14	8	7	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	17	-29	-23	-29	9	-14	-11	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	-7	-20	-9	-10	-82	-24	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	1	6	-7	7	2	3	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	61	67	59	62	50	55	59	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	2	3	5	1	1	1	
puute kapasiteetista	20	16	5	17	21	11	0	
riittämätön kysyntä	37	36	46	39	37	31	46	
rahoitusvaikeudet	0	9	5	4	2	13	10	
muu este	1	9	1	0	0	0	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-7	-2	-34	-16	-10	-36	-20	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	13	23	-21	-5	0	-12	1	

Teva-teollisuus

- Suidannetilanne huomattavan heikko ja näkymät edelleen miinuksella
- Tilauskanta on niukka – tuotannon ja henkilöstön arvioidaan laskevan loppuvuonna
- Suidannenäkymien saldoluku lukemassa -25

Teva-teollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkistä tilannetta erittäin heikoksi. Suidannelaskun enteilläään jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan.

Suidannenäkymät edelleen miinuksella

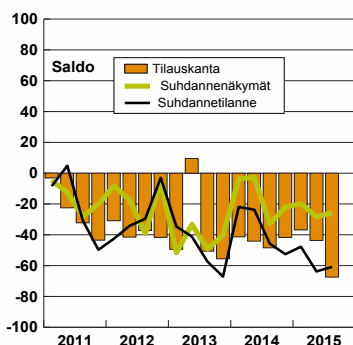
Suidannenäkymät ovat edelleen selvästi miinuksella. Lokakuun saldoluku oli -25 (heinäkuussa -28). Lokakuussa vain kaksi prosenttia vastaajista arvioi suidanteiden vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, ja 27 % odotti niiden heikkenemistä.

Vastaajayritysten tuotannon määrä väheni selvästi alkusyksyllä, ja sen ennustetaan laskevan jonkin verran myös lähikuukausina.

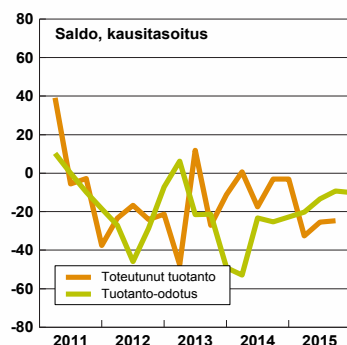
Tilauskanta on huomattavasti normaalia niukempi, ja kapasiteettia on vapaana yli kahdella kolmasosalla toimialan yrityksistä.

Henkilöstön määrä supistui jonkin verran. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla sen arvioidaan laskevan voimakkaasti.

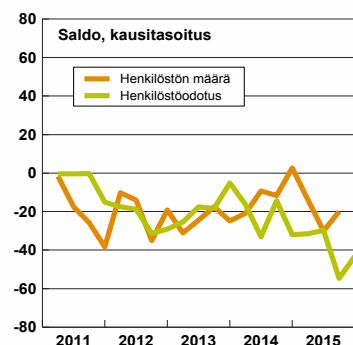
Suidanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

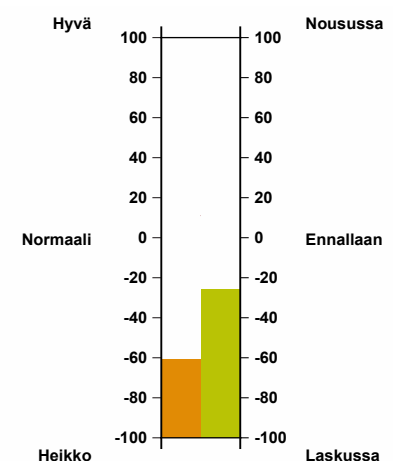

Suidannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	-6	-14	-16	-32	-17	-36	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-16	-26	-30	-22	-2	-9	-20	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	65	63	49	62	46	37	31	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-42	-45	-48	-41	-37	-44	-67	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-8	-7	-64	-65	-46	-44	-63	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	22	-11	0	-20	29	23	33	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-24	-1	-19	15	-18	-24	-26	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-33	-19	-24	-32	-32	-59	-36	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	-1	-23	-31	-23	3	-55	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	25	-1	-44	-17	-34	-2	-3	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	47	27	60	87	63	61	75	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	0	8	9	7	9	5	
puute kapasiteetista	0	0	0	20	0	0	0	
riittämätön kysyntä	45	24	50	55	46	49	69	
rahoitusvaikeudet	16	15	10	14	19	21	6	
muu este	0	0	0	0	0	0	0	
Suidannetilanne tällä hetkellä	-22	-24	-46	-52	-48	-64	-61	
Suidannenäkymät lähitulevaisuuteen	-4	-2	-33	-23	-20	-28	-25	

Suidannetilanne

Suidannenäkymät

Puuteollisuus

- Suhdannetilanne selvästi keskimääräistä heikompi
- Tuotanto kasvanut, mutta hintojen tuntuva lasku painaa kannattavuutta
- Suhdannenäkymät vaatimattomat (saldoluku -41)
- Hintojen ja kannattavuuden lasku jatkuu voimakkaana

Puuteollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkisiä suhdanteita tuntuvasti tavanomaista heikommiksi. Tuotanto on kasvanut, mutta hintojen ja kannattavuuden heikkeneminen on ollut merkittävää. Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat vaisut.

Kannattavuus heikentyy yleisesti

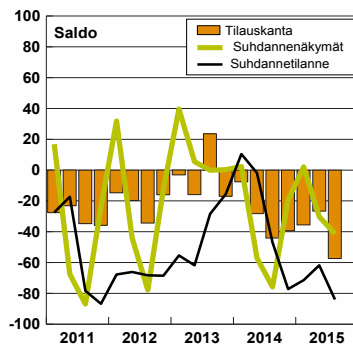
Odotukset lähitulevaisuuteen ovat alavireiset. Suhdannenäkymien uusin saldoluku on -41 (heinäkuussa -30). Uusimmissa tiedustelussa seit-

semän prosenttia vastaajista ennusti kirkastuvia suhdanteita ja peräti 48 % odotti tilanteen heikkenemistä.

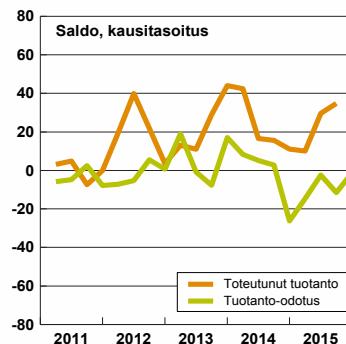
Uusien tilausten määrä aleni hieman alkusyksyllä. Tuotanto kuitenkin kasvoi. Hintojen lasku ja kannattavuuden heikkeneminen oli voimakasta.

Lähikuukausina tuotannon ennustetaan pysyvän likimain ennallaan. Hinnat ja kannattavuus alenisivat laajalti. Myös henkilökunnan määrä laski hieman.

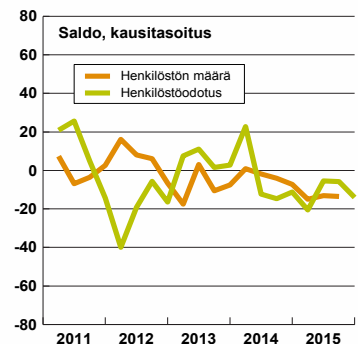
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

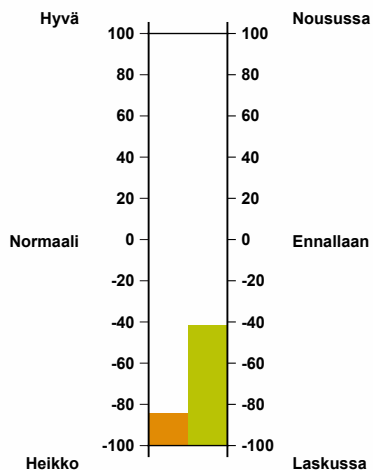

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	50	22	12	-1	18	31	32	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	31	3	-54	-11	26	-12	-33	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	67	77	48	59	62	72	50	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-7	-29	-44	-40	-36	-27	-57	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-1	-5	-37	-24	-26	-24	-17	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	-6	31	39	46	31	26	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	28	-17	-34	-5	18	-26	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	22	-26	-50	-12	26	-19	-52	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	48	45	43	31	-26	39	-9	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	11	-13	-21	19	19	2	-13	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	67	45	49	54	69	58	65	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	4	2	0	2	2	5	
puute kapasiteetista	14	10	0	0	9	18	14	
riittämätön kysyntä	20	33	47	52	45	40	43	
rahoitusvaikeudet	25	8	2	0	1	0	10	
muu este	10	1	0	2	13	3	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	10	-1	-47	-77	-71	-62	-84	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	3	-57	-76	-19	2	-30	-41	

Paperiteollisuus

- Suhdanteet parantuneet: nykytilanne keskimääräistä vahvempi ja kapasiteetin käyttöaste kohonnut vuoden aikana
- Suhdannenusun ei kuitenkaan odoteta enää jatkuvan (saldoluku -11)
- Tuotantomääriin ei ennusteta suuria muutoksia
- Hintojen arvioidaan kuitenkin nousevan vähän – kannattavuus vahvistuisi

Paperi- ja selluteollisuuden yritysten suhdanteet ovat jatkaneet vahvistumista alkusyksyllä, ja tilannetta kuvataan keskimääräistä paremmaksi. Seuraavan puolen vuoden aikana nousun ei kuitenkaan odoteta jatkuvan.

Suhdannetilanne keskimääräistä vahvempi

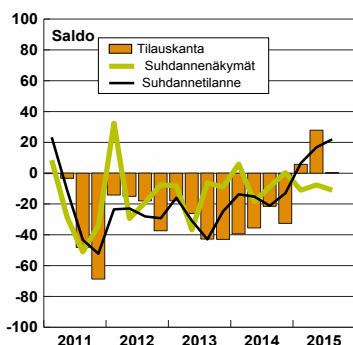
Saldoluku oli lokakuussa -11 (heinäkuussa -8). Lokakuussa 1 % yrityksistä odotti suhdanteiden vahvistuvan ja 12 % arvioi niiden

heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana. Selvä enemmistö eli 7 prosenttia enteili tilanteen jatkuvan nykyisen kaltaisena.

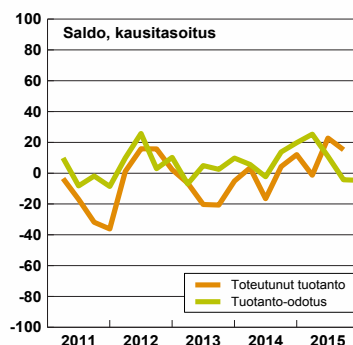
Tuotannon määrä kasvoi alkusyksyllä jonkin verran, ja sen kehitys oli vähän odotuksia parempaa. Lähikuukausien aikana tuotanto pysyisi ennallaan. Myyntihintojen arvioidaan vahvistuvan hieman, mikä kohentaisi kannattavuutta.

Henkilökunnan määrän ennustetaan jatkavan laskusuunnassa.

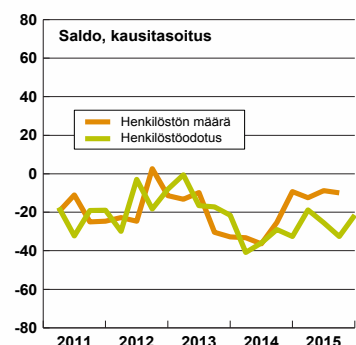
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

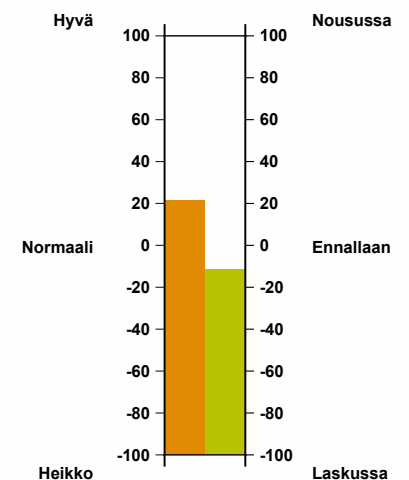

Suhdantietiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	27	-22	-23	12	22	13	-13	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-13	23	29	18	-33	1	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	55	48	58	65	70	74	84	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-40	-35	-21	-32	6	28	1	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-27	-32	-22	-25	5	27	1	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	36	19	24	12	7	14	10	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-36	-33	-29	-7	-16	-7	-13	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-22	-36	-36	-24	-12	-41	-24	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	-16	-26	29	31	26	43	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	11	0	23	53	7	-11	19	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	36	62	45	46	24	33	18	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	0	0	0	0	0	0	
puute kapasiteetista	1	5	12	3	5	14	3	
riittämätön kysyntä	36	59	32	43	18	19	16	
rahoitusvaikeudet	0	1	1	0	1	2	1	
muu este	0	6	3	5	1	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-14	-15	-21	-14	6	16	22	
Suhdannetilanne lähitulevaisuuteen	6	-18	-9	0	-12	-8	-11	

Suhdannetilanne

Suhdannetilanne

Painaminen

- Suhdanteen tilanne edelleen erittäin vaatimaton (saldoluku -82)
- Kysyntä on heikkoa lähes kaikilla alan yrityksillä: kapasiteettia paljon vajaakäytössä
- Tuotannon ja henkilöstön määrä laskevat yleisesti
- Suhdannenäkymät ovat yhä selvästi miinuksella (saldoluku -58)

Painoalan suhdanteen tilanne on jatkunut huomattavan heikkona, ja suhdannenäkymät ovat selvästi miinuksella – suhdannelasku jatkuu tuntuvana myös lähikuukaudet.

Erittäin heikko suhdannevaihe jatkuu lähiaikoina

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -58 (heinäkuussa -49).

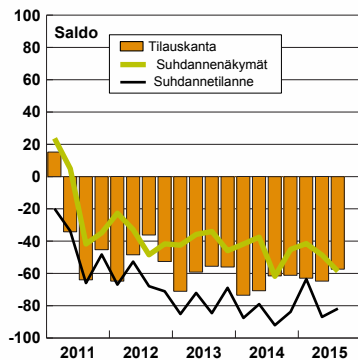
Lokakuun tiedustelussa vain kaksi prosenttia yrityksistä arvioi tilanteen paranevan seuraavan puolen vuoden aikana, ja peräti 60 % ennusti sen heikkenemistä. Suhdanneodotukset

olivat vakaat 38 prosentilla toimialasta.

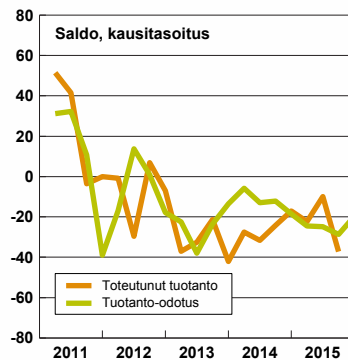
Tuotannon määrä laski yleisesti kolmannella neljänneksellä. Sen ennustetaan supistuvan myös seuraavan puolen vuoden ajan. Tilauskantaa ja kysyntää kuvataan edelleen erittäin vaimeiksi.

Henkilökunnan määrän laskun arvioidaan voimistuvan. Myös myyntihinnat laskisivat. Kannattavuuden laskun arvioidaan kuitenkin loivenevan.

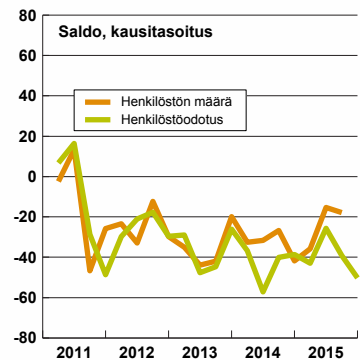
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

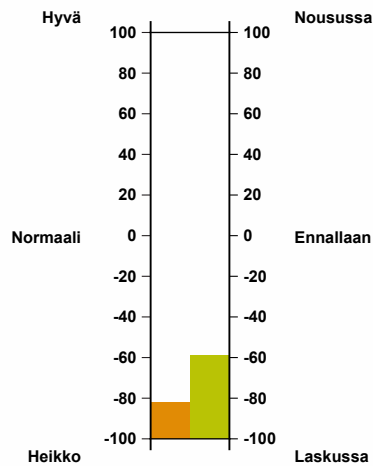

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanteen tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdanteetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-40	-27	-13	-22	-36	-2	-29	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-13	-3	-26	-26	-26	-21	-24	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	29	22	25	25	29	22	30	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-73	-71	-61	-61	-63	-65	-57	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-61	-55	-66	-88	-62	-68	-79	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-23	-42	-35	-36	-35	-38	-30	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-38	-20	-42	-33	-44	-2	-31	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-53	-38	-35	-44	-23	-34	-47	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	-38	-33	-31	-52	-53	-70	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-40	-25	-65	-60	-42	-32	-72	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	97	80	82	91	92	100	89	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	15	20	11	9	21	9	0	
puute kapasiteetista	0	0	4	0	8	0	7	
riittämätön kysyntä	96	80	79	91	81	92	82	
rahoitusvaikeudet	6	11	23	10	12	29	30	
muu este	5	3	13	5	14	5	7	
Suhdanteen tilanne tällä hetkellä	-88	-79	-92	-83	-63	-87	-82	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-42	-37	-62	-45	-41	-49	-58	

Kemianteollisuus

- Suhdannetilanne hieman keskimääräistä vahvempi
- Tuotanto on pysynyt vakaana, mutta seuraavan puolen vuoden aikana sen arvioidaan kasvavan
- Tilauskanta aavistuksen alle keskimääräisen
- Kannattavuusodotukset varovaisen myönteiset
- Kokonaisuutena suhdanteisiin ei odoteta suuria muutoksia (saldo-luku -6)

Kemianteollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannetta hieman keskimääräistä paremmaksi. Seuraavan puolen vuoden aikana suhdanteet pysyisivät lähes nykyisen kaltaisina.

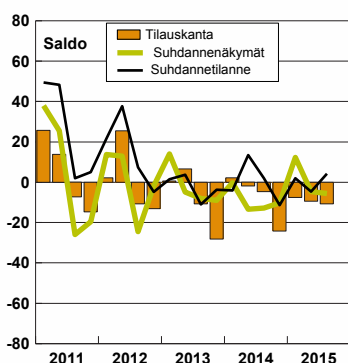
Näkymät melko vakaat

Suhdannenäkymät ovat melko vakaat. Lokakuun tiedustelun saldolu-ku on -6 (heinäkuussa -5). Vahvistuvia suhdanteita odotti lokakuun tiedustelussa 7 % ja heikkenevää kehitystä 13 % vastaajista.

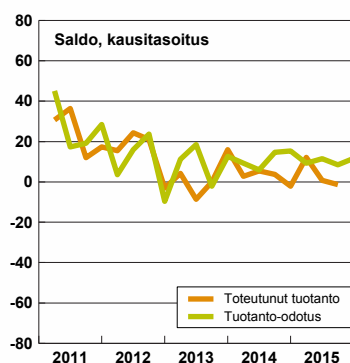
Tuotannon määrä pysyi alkusyksyllä lähes ennallaan. Loppuvuonna ja ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä sen ennustetaan kasvavan jonkin verran.

Tilauskannan kuvataan olevan aavistuksen keskimääräistä heikompi. Kannattavuus on jonkin verran kohentunut, ja sen arvioidaan paranevan vähän myös lähikuukausina huolimatta hintojen loivasta laskusta. Henkilöstön määrän odotetaan laskevan hieman.

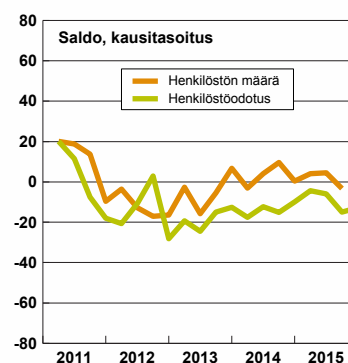
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

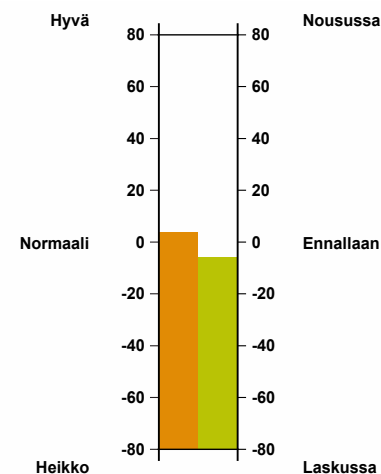

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	19	5	5	-15	29	-2	-1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	17	15	6	1	22	8	4	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	60	76	69	63	69	67	65	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	2	-2	-4	-25	-8	-10	-11	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	9	-5	-5	-19	-3	-13	-14	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-11	1	-1	4	9	14	14	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	0	18	4	-11	5	18	-9	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	1	-16	-19	-10	10	-17	-21	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	31	36	8	22	22	3	-13	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	28	27	18	16	15	26	17	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	42	35	42	38	34	48	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	6	0	1	2	1	2	
puute kapasiteetista	7	17	2	6	3	2	5	
riittämätön kysyntä	37	23	33	35	31	29	42	
rahoitusvaikeudet	4	3	1	1	1	0	0	
muu este	2	6	0	2	2	1	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-5	13	2	-11	2	-4	5	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-1	-13	-12	-11	12	-5	-6	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdannetilanne parantunut, mutta vielä keskimääräistä heikompi
- Tilauskanta matala, mutta jonkin verran alkuvuotta vahvempi
- Tuotannon ennustetaan kasvavan yleisesti loppuvuonna ja ensi vuoden alussa –myös kannattavuus paranisi
- Yleiseen suhdannekuvaan ei odoteta suuria muutoksia

Rakennustuoteteollisuus arvioi suhdanteiden parantuneen jonkin verran kuluvan vuoden aikana, mutta tämänhetkinen tilanne on vielä selvästi keskimääräistä heikompi.

Tuotannon odotetaan kasvavan

Suhdanteiden ennustetaan pysyvän likimain ennallaan seuraavan puolen vuoden aikana. Lähikuukausien suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -2, kun vastaava lukema oli heinäkuussa +42.

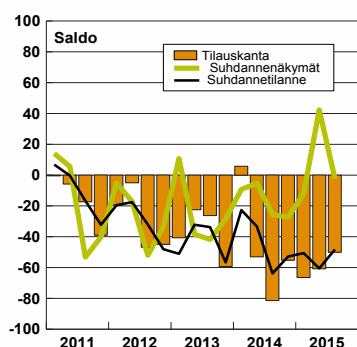
Tilanteen paranemista odotti nyt 19 prosenttia vastaajista, ja 21 prosent-

tia arvioi suhdannekuvan synkenty- mistä.

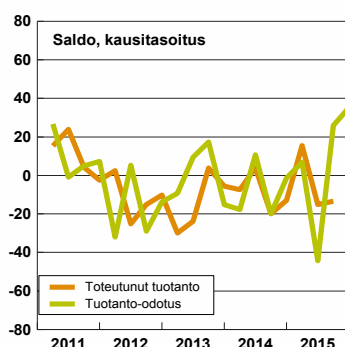
Tilauskanta on jonkin verran parantunut, mutta vielä alle normaalin. Kapasiteetin käyttöaste on noussut vähän. Kannattavuuden ennustetaan vahvistuvan lähikuukausina.

Tuotannon määrä on pysynyt melko vakaana. Sen odotetaan kuitenkin kasvavan selvästi loppuvuonna ja ensi vuoden alussa. Henkilöstön määrä laskisi kuitenkin loivasti.

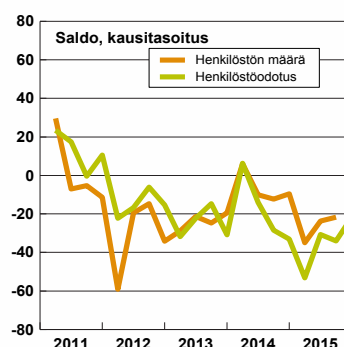
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

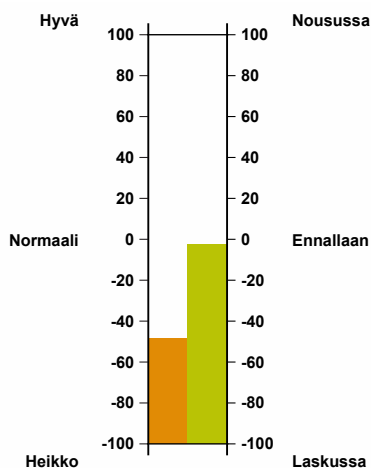

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	24	-18	-46	33	5	-14	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	52	-11	-42	8	-4	35	-5	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	52	57	51	47	40	49	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	6	-53	-81	-55	-67	-61	-51	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-50	-72	-84	-69	-79	-44	-45	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-12	0	3	-12	13	25	38	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	5	27	-15	-33	-37	12	-25	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	22	-38	-55	-55	8	-46	-44	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	15	-33	-62	-29	-47	-3	-9	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	2	-34	-14	1	4	-10	-1	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	34	62	55	57	67	81	76	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	2	5	0	0	4	9	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	2	11	
riittämätön kysyntä	32	62	45	57	67	75	61	
rahoitusvaikeudet	0	0	12	0	0	0	0	
muu este	0	0	19	0	1	1	3	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-22	-33	-63	-53	-50	-60	-49	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-6	-25	-27	-13	42	-2	

Teknoliateollisuus

- Suhdannetilanne yleisesti tavanomaista heikompi
- Tilauskanta edelleen melko niukka
- Tuotanto on kasvanut hieman, mutta loppuvuodesta vaisu – ensi vuoden alkuun hieman kasvuodotuksia
- Suhdannenäkymien saldoluku +2, enemmistö yrityksistä ei odota suuria muutoksia suhdannekuvaan

Teknoliateollisuuden yritykset arvioivat suhdannetilanteensa olevan yleisesti tavanomaista heikompi (saldoluku -46).

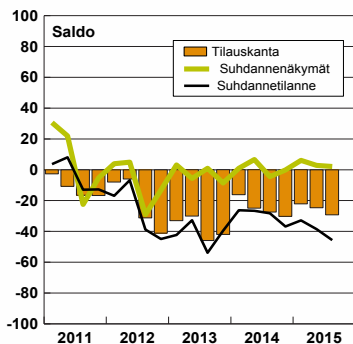
Suhdanteet likimain ennallaan – tuotannon kasvuodotuksia vasta ensi vuoden alussa

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa +2 (heinäkuussa +3). Nyt 12 prosenttia vastaajista odotti suhdanteiden vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, kun taas heikkenemiseen uskoi 10 %.

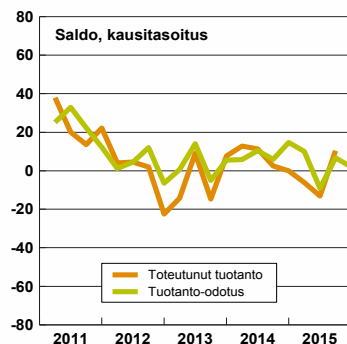
Uusien tilausten määrän arvioidaan kasvavan jonkin verran lähikuukausina. Tilauskanta on kuitenkin yhä keskimääräistä niukempi. Tuotanto kasvoi hieman alkusyksyllä. Loppuvuonna sen odotetaan pysyvän ennallaan, mutta ensi vuoden alussa sen arvioidaan kasvavan kohtalaisesti.

Myyntihintojen arvioidaan alenevan hieman. Kannattavuus pysyisi melko vakaana. Henkilöstön kehityksestä odotetaan melko vaatimatonta.

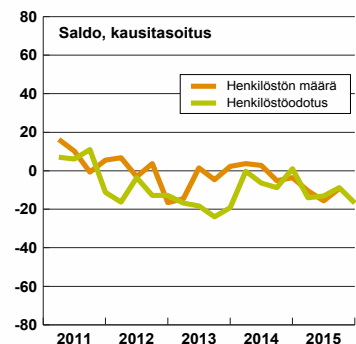
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

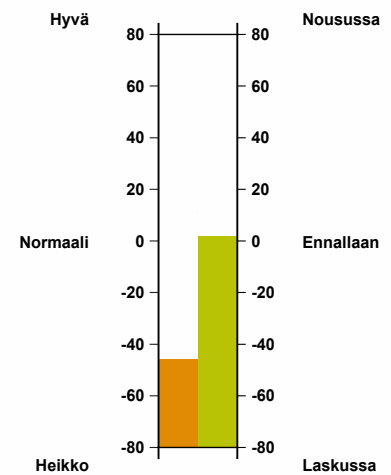

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	26	-4	-6	-7	-1	6	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	26	4	3	4	5	4	-9	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	74	69	56	66	62	54	55	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-16	-24	-27	-31	-22	-24	-29	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-18	-25	-33	-31	-24	-28	-35	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	4	7	5	8	3	6	-11	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	5	13	-9	-9	-10	-6	-13	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	3	-10	-9	-12	-5	-10	-26	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	-3	-6	4	25	-27	-43	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	33	0	14	18	19	23	2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	50	48	53	56	59	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	8	10	8	8	10	7	
puute kapasiteetista	2	3	2	1	4	3	4	
riittämätön kysyntä	45	42	39	42	44	52	53	
rahoitusvaikeudet	9	6	8	7	3	6	5	
muu este	2	4	3	3	5	0	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-27	-27	-29	-36	-33	-38	-46	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	7	-4	0	7	3	2	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdannetilanne jatkonut heikkona
- Myynti on laskenut yhä jonkin verran
- Odotukset myynnin ja erityisesti kannattavuuden kehityksestä ovat heikot
- Yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen selvästi miinuksella (saldoluku -20)

Kaupan alan yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa jatkuneen selvästi keskimääräistä heikompana (saldoluku -35). Myös näkymät seuraavalle puolelle vuodelle ovat pysyneet miinuksella.

Heikot suhdannenäkymät seuraavalle puolelle vuodelle

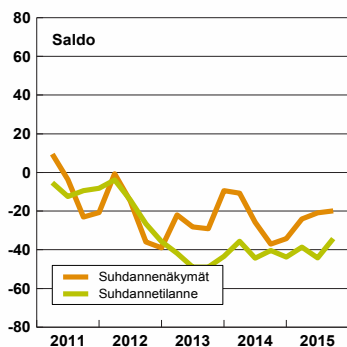
Suhdannenäköymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa -20 (heinäkuussa -21). Suhdannenusua odotti nyt kymmenen prosenttia vastaajista, ja tilanteen heikkenemistä seuraavan puolen vuoden aikana

enteili 30 % kaupan alan yrityksistä.

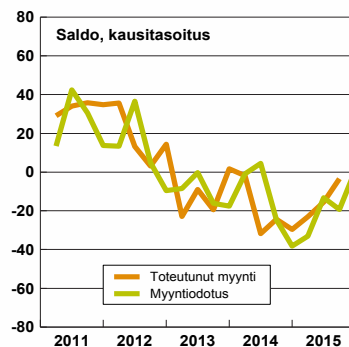
Myynnin määrä on laskenut edelleen jonkin verran. Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat vaatimattomat, eikä myynnin odoteta kääntyvän kasvuun. Henkilöstön määrä on laskenut, ja myös lähikuukausille ennustetaan selvää vähennystä.

Yli puolet yrityksistä kuvaa kysyntäänsä vaimeaksi, ja myyntihintojen lasku alentaa kannattavuutta.

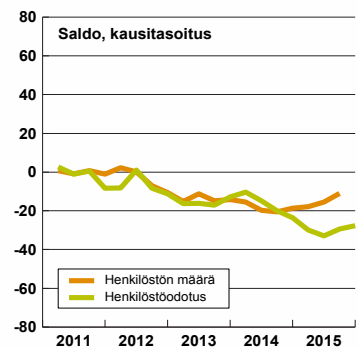
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

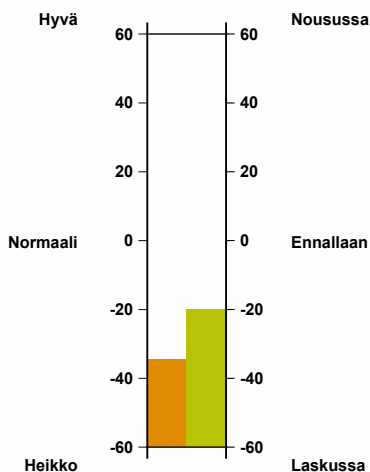

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäköymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-2	-31	-24	-30	-23	-15	-3	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	-24	-39	-33	-13	-19	1	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	-14	-26	-20	-16	-11	-16	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-6	-26	-27	-27	-24	-36	-29	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	54	59	72	56	53	55	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	3	10	2	5	3	8	
puute kapasiteetista	0	0	2	4	4	2	1	
riittämätön kysyntä	47	55	56	47	39	47	52	
rahoitusvaikeudet	2	4	5	4	6	3	3	
muu este	5	1	10	6	7	5	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-35	-44	-41	-44	-39	-44	-35	
Suhdannenäköymät lähitulevaisuuteen	-10	-26	-37	-35	-24	-21	-20	

Matkailu- ja ravintolapalvelut

- Suhdanneilanne pysynyt keskimääräistä heikompana
- Myynnin volyymi on laskenut yhä loivasti
- Myös loppuvuodelle odotetaan aavistuksen laskevia myyntilukuja
- Suhdannenäkymät ovat varovaiset (saldoluku -13), yritysten välinen hajonta merkittävää

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset kuvaavat suhdanneilannettaan keskimääräistä heikommaksi ja myös arviot seuraavasta puolesta vuodesta ovat yleisesti varovaiset.

Edelleen varovaiset näkymät

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa tasolla -13 (heinäkuussa -6).

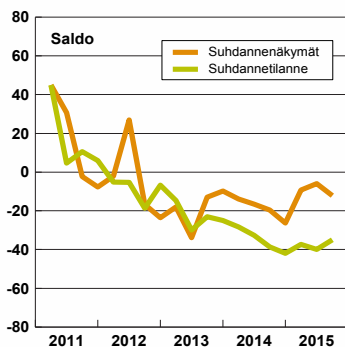
Näkymissä on edelleen melko suurta hajontaa yritysten välillä. Vahvistuvia suhdanteita ennusti nyt 12 % ja

heikkenevää kehitystä 25 % vastaajista.

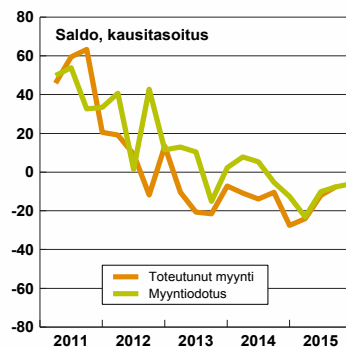
Myynnin volyymi laski alkusyksyllä loivasti. Sen ennustetaan alenevan aavistuksen myös vuoden lopulla. Myyntihintojen arvioidaan pysyvän likimain ennallaan, ja kannattavuus heikkenisi lievästi.

Henkilökunnan määrän odotetaan laskevan yhä jonkin verran.

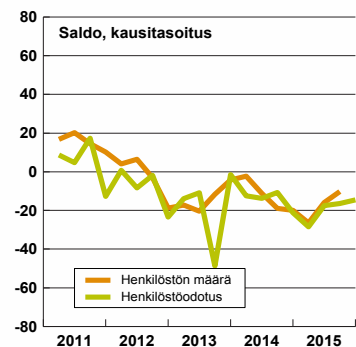
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

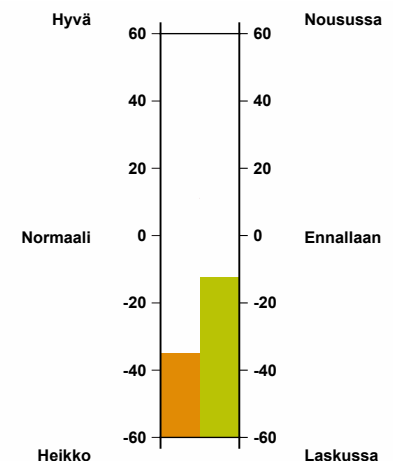

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-13	-18	-5	-20	-27	-16	-1	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-2	-14	-34	-5	-4	-9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	-2	-19	-23	-31	-6	-12	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	-12	-29	-31	0	-17	-22	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	63	67	64	65	66	65	58	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	7	7	4	7	8	10	
puute kapasiteetista	1	2	1	1	1	1	1	
riittämätön kysyntä	50	61	54	60	61	54	51	
rahoitusvaikeudet	4	3	8	2	5	4	0	
muu este	3	1	6	2	1	9	0	
Suhdanneilanne tällä hetkellä	-28	-33	-39	-42	-37	-40	-35	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-14	-17	-19	-26	-10	-6	-13	

Suhdanneilanne

Suhdannenäkymät

Liikenne

- Tämänhetkinen tilanne selvästi keskimääräistä heikompi
- Myynnin määrä laskenut loivasti
- Loppuvuonna myynnin ei odoteta juuri muuttuvan, mutta kannattavuudessa on laskupainetta
- Yleiset suhdanneodotukset edelleen miinuksella (saldoluku -11)

Liikennealan yritysten mukaan suhdannetilanne on jatkunut selvästi keskimääräistä heikompana (nykytilanteen saldoluku -44).

Näkymät yhä melko varovaiset

Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat edelleen melko vaatimattomat.

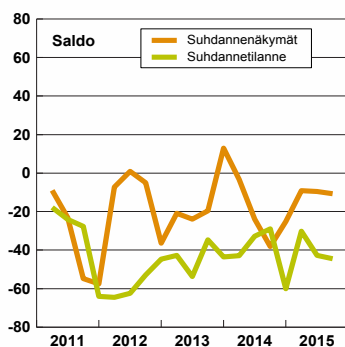
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa lähes ennallaan tasolla -11 (heinäkuussa -10). Suhdannenousua

seuraavalle puolelle vuodelle odotti nyt 14 % ja tilanteen heikkenemistä 25 % vastaajayrityksistä.

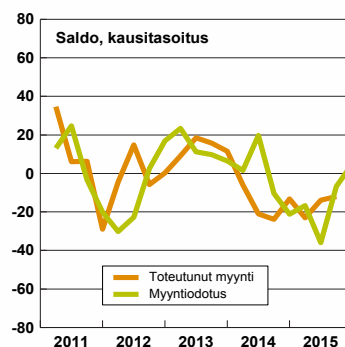
Myynti on laskenut lievästi alkusyksyn aikana. Loppuvuonna sen ennustetaan pysyvän likimain nykytasolla. Myöskään henkilökunnan määrään ei odoteta suuria muutoksia.

Myyntihintojen arvioidaan laskevan jonkin verran, mikä alentaa myös kannattavuutta hieman.

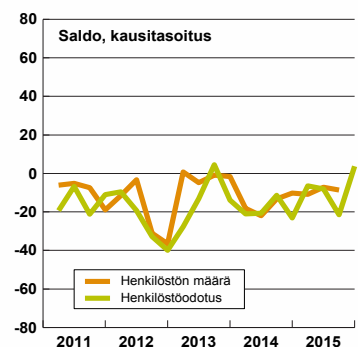
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

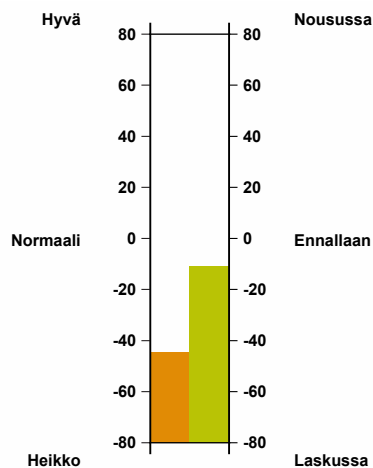

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-13	-12	-29	-13	-31	-6	-18	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	27	-13	-22	-28	-29	-9	4	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-24	-13	-14	-14	-17	-1	-8	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-6	-10	-31	-13	8	-22	-2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	72	70	69	69	72	66	50	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	10	9	1	3	1	2	
puute kapasiteetista	0	0	2	2	6	3	0	
riittämätön kysyntä	67	60	59	66	59	54	43	
rahoitusvaikeudet	2	2	4	3	1	2	5	
muu este	2	4	1	0	8	8	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-42	-33	-29	-59	-30	-42	-44	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-4	-24	-38	-25	-10	-10	-11	

Rahoitus ja vakuutus

● Suhdanteissa ei tapahtunut juuri muutoksia: tämänhetkinen tilanne hieman alle keskimääräisen

● Myynti pysytellyt kasvussa, ja kasvun arvioidaan jatkuvan lähikuukaudet

● Kannattavuus parantunut – lähikuukausina se pysyi vakaana

● Suhdanteisiin ei odoteta suuria muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana (saldoluku -4)

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset kuvaavat suhdanteidensa parantuneen, ja tämänhetkistä tilannetta arvioidaan likimain normaaliksi.

Ei suuria muutoksia suhdanteisiin seuraavan puolen vuoden aikana

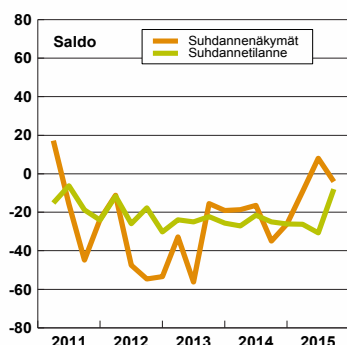
Seuraavan puolen vuoden aikana suhdanteisiin ei ennusteta merkittäviä muutoksia. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -4 (heinäkuussa +8). Hajonta alan sisällä on suurta, sillä lokakuussa 24 prosenttia vastaajista odotti suhdanteiden

paranemista ja 28 % niiden heikkenemistä.

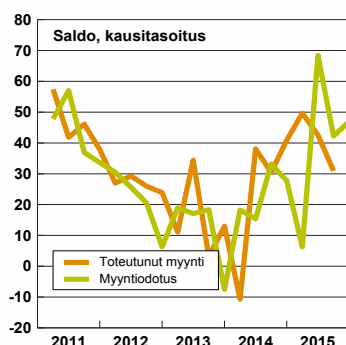
Palvelujen myynti kasvoi yleisesti alkusyksyllä, ja kasvun arvioidaan jatkuvan loppuvuonna ja ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kannattavuus on parantunut hieman, eikä siihen odoteta suuria muutoksia lähikuukausina.

Henkilökunnan määrä pysyi alkusyksyllä ennallaan. Sen arvioidaan laskevan aavistuksen loppuvuonna.

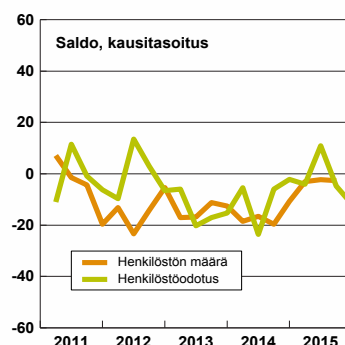
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

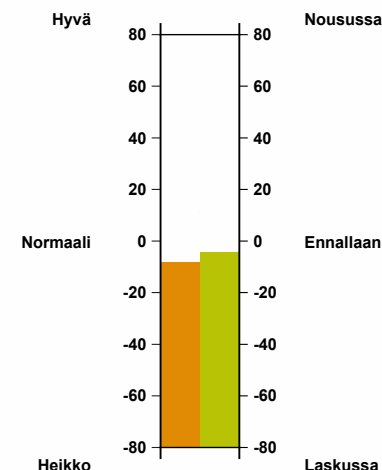

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-11	39	30	41	50	43	30	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	34	27	6	68	42	47	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-16	-12	-23	-14	-1	2	-8	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-21	1	-2	-9	12	3	-12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	25	23	42	63	36	39	41	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	5	5	5	5	5	25	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	2	0	
riittämätön kysyntä	20	19	21	33	18	33	16	
rahoitusvaikeudet	3	1	0	1	1	0	0	
muu este	0	2	15	25	12	0	2	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-27	-22	-24	-27	-26	-31	-7	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-18	-17	-34	-26	-9	8	-4	

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdanne tilanne on pienestä parannuksesta huolimatta keskimääräistä heikompi
- Myynti kääntyi kohtalaiseen kasvuun alkusyksyllä
- Suhdannenäkymät kohtalaisen myönteiset (saldoluku +12)
- Myynnin kasvu jatkui ja kannattavuus parani hieman

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten mukaan suhdanteet ovat parantuneet vähän, mutta tämänhetkinen suhdanne tilanne on yhä keskimääräistä heikompi.

Näkymät vaimentuneet

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat varovaisen myönteiset, ja yleisen suhdanne tilanteen ennustetaan hieman kohentuvan.

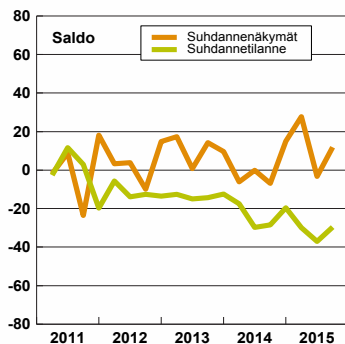
Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa +12 (heinäkuussa -4). Lokakuussa 20 prosenttia yrityksistä ennusti

tilanteen paranevan ja 8 prosenttia sen heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana.

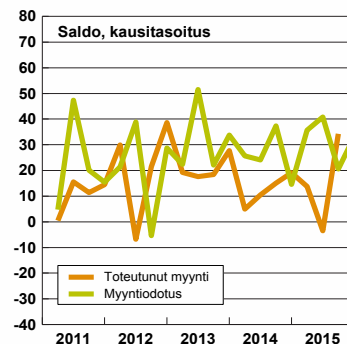
Myynti kääntyi alkusyksyllä kohtalaiseen kasvuun, jonka arvioidaan jatkuvan lähikuukaudet. Myös kannattavuuden arvioidaan hieman vahvistuvan.

Henkilökunnan määrä kasvoi alkusyksyllä odotetusti hieman. Loppuvuonna sen odotetaan pysyvän ennallaan.

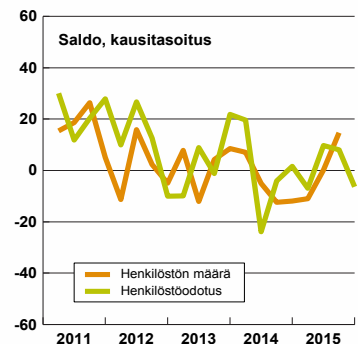
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

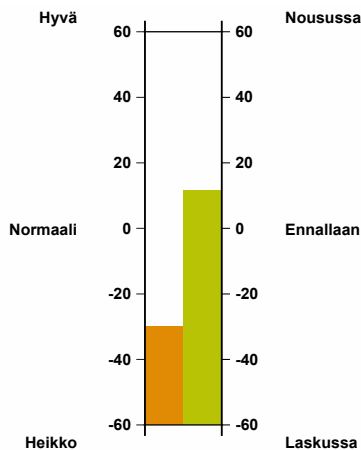

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	5	11	16	19	14	-4	34	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	38	14	35	41	21	32	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	-8	-9	-16	-9	-4	19	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-26	6	5	-6	4	22	-4	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	48	53	50	62	64	45	73	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	19	22	25	9	14	10	12	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	28	40	26	52	52	39	46	
rahoitusvaikeudet	3	0	1	2	6	0	10	
muu este	0	0	1	6	2	1	7	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-17	-29	-28	-20	-29	-38	-29	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-7	-1	-6	15	27	-4	12	

Kiinteistöpalvelut

- Suhdanne tilanne on tavanomais- ta heikempi, vaikka se on kohentu- nut kuluvana vuonna
- Myynnin kehitys jäi kuitenkin aiemmista odotuksista
- Rekrytointivaikeuksia lähes kolmasosalla yrityksistä
- Seuraavalle puolivuotiskaudelle tasaisen myönteiset näkymät (saldoluku +6)

Kiinteistöpalveluyritykset kuvaavat suhdannetilanteensa parantuneen loivasti, mutta olevan edelleen keskimääräistä heikempi.

Asteittainen elpyminen jatkuu

Suhdannenäkymät ovat melko vakaat, ja maltillisen elpymisen ennustetaan jatkuvan loppuvuonna ja ensi vuoden alussa.

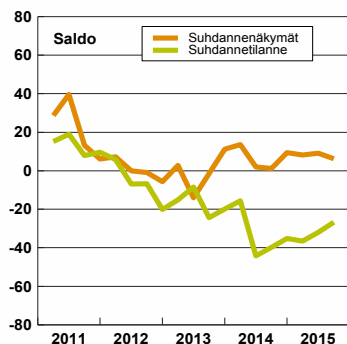
Suhdannenäkymien saldoluku oli lo- kakuussa +6 (heinäkuussa +9). Suh- dannenousua seuraavalle puolelle

vuodelle odotti 14 % vastaajista, kun taas 8 % yrityksistä arvioi tilanteen heikkenevän.

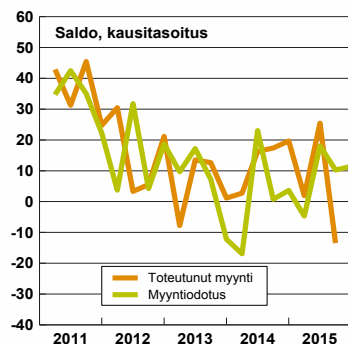
Myynnin kehitys oli alkusyksyllä odotuksia heikompaa. Lähikuukau- sina myynnin arvioidaan kasvavan hieman.

Kannattavuus vahvistuisi hieman lä- hikuukausina. Rekrytointivaikeudet ovat alalla jatkuneet yleisinä, ja ne koki ongelmaksi 30 % vastaajista.

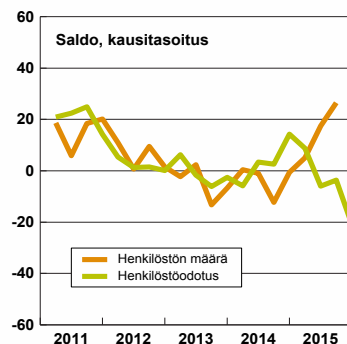
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

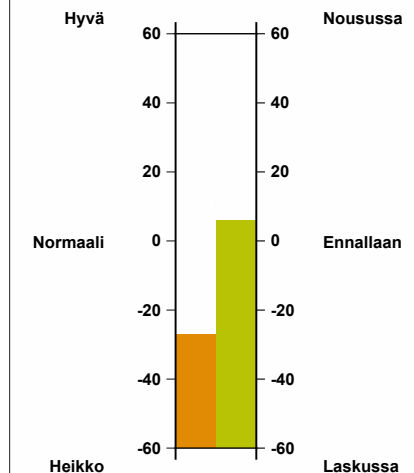

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	2	16	18	19	2	25	-13	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	23	0	3	-5	18	10	12	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	11	-29	0	9	30	7	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-2	14	8	-1	-7	-22	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	48	33	38	34	44	41	43	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	33	15	16	22	29	31	30	
puute kapasiteetista	0	0	2	0	0	0	2	
riittämätön kysyntä	17	16	28	12	15	16	9	
rahoitusvaikeudet	0	0	1	1	2	0	2	
muu este	0	2	0	2	0	5	3	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-16	-44	-40	-36	-37	-32	-26	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	14	3	1	9	8	9	6	

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Muut palvelut

- Suhdanteet ovat jatkaneet loivaa elpymistä, mutta tämänhetkinen tilanne on vielä alle keskimääräisen
- Seuraavan puolen vuoden aikana suhdanteiden ennustetaan pysyvän nykyisellään (saldoluku +2)
- Myynnin kasvu olisi melko hidasta eikä kannattavuus muuttuisi

Muiden palvelualojen suhdanteet elpyivät loivasti alkusyksyllä. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan kuitenkin vielä hieman tavanomais- ta heikommaksi (saldoluku -13). Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrissa muun muassa opetus-, sosiaali- ja terveystoimet.

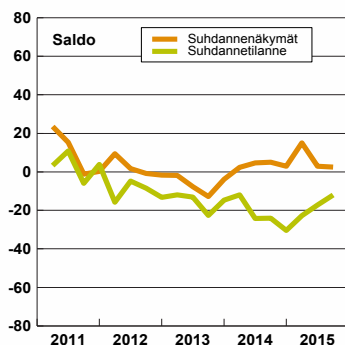
Suhdannenäkymät melko varovaiset

Suhdanteisiin ei odoteta oleellisia muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana. Suhdannenäkymien saldolu-

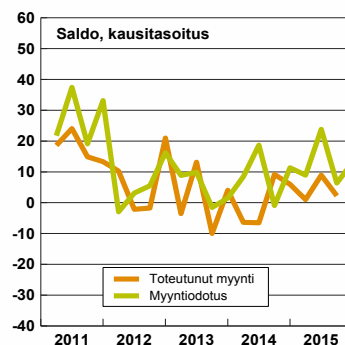
ku oli lokakuussa +2 (heinäkuussa myös +2). Suhdannenousua seuraavalle puolelle vuodelle ennusti 14 % vastaajista, kun taas 11 % ennusti tilanteen heikkenevän.

Myynnin kuvataan pysyneen likimain ennallaan alkusyksyllä. Lähikuukausina se kasvaisi vähän. Henkilökunnan määrä sen sijaan kääntyisi pieneen laskuun, eikä kannattavuudessa tapahtuisi suuria muutoksia.

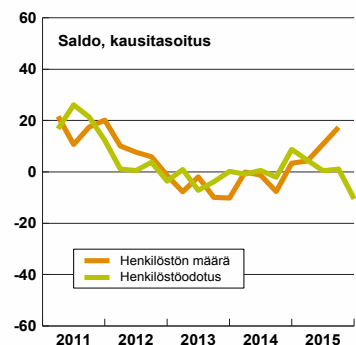
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

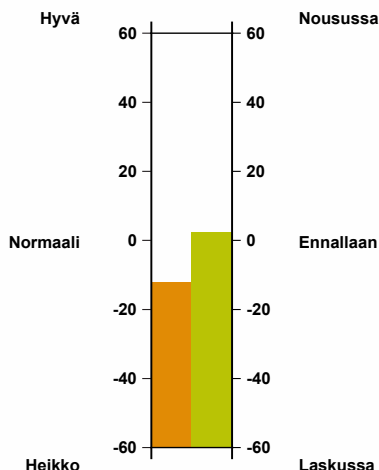

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

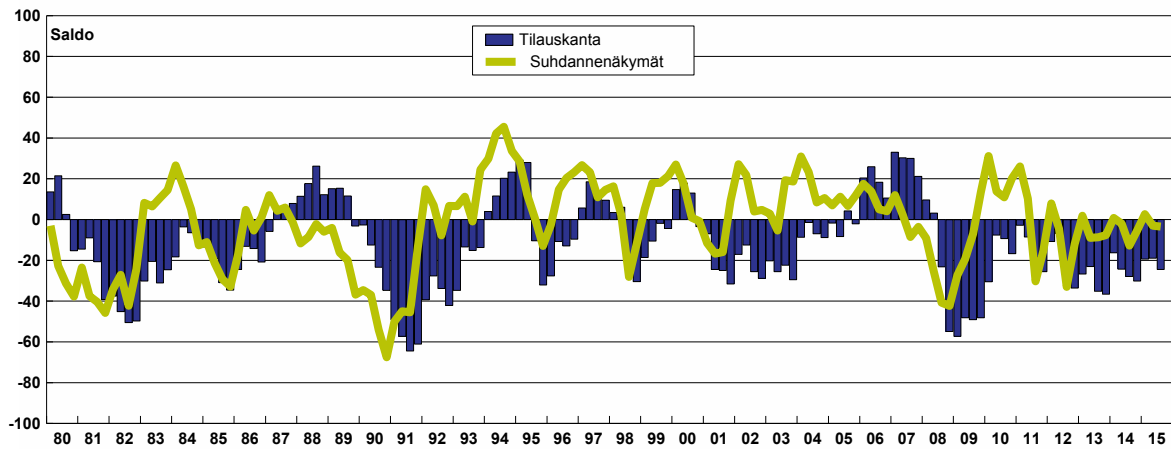

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

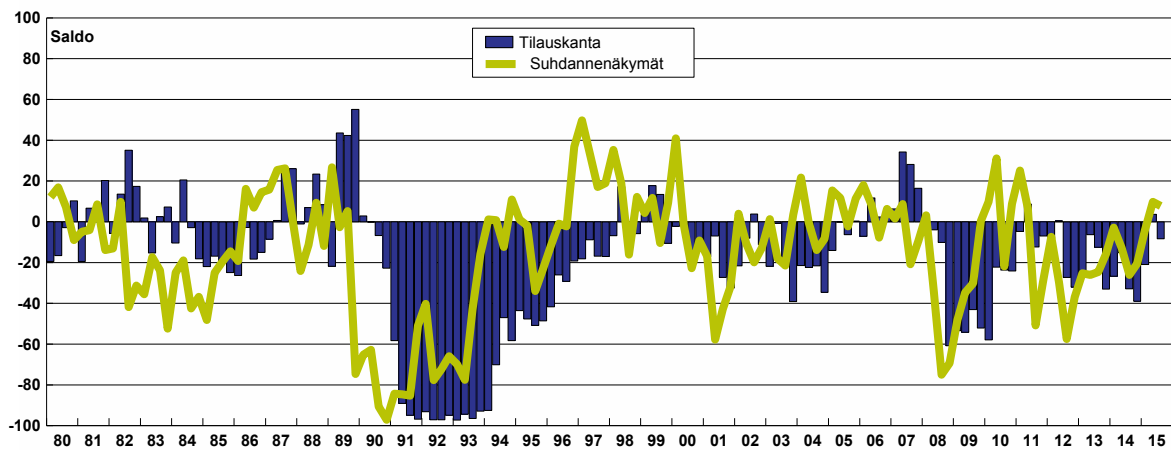
	2014				2015			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	-6	9	6	1	9	2	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	-1	12	9	24	6	13	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	3	7	-17	-1	8	21	6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-4	8	1	6	-1	-11	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	54	44	46	49	57	46	46	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	22	17	13	13	20	20	15	
puute kapasiteetista	1	1	1	1	1	1	1	
riittämätön kysyntä	33	24	31	36	30	25	27	
rahoitusvaikeudet	5	4	6	6	4	3	5	
muu este	8	3	4	3	8	3	4	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-12	-24	-24	-31	-22	-17	-13	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	3	5	5	3	15	2	2	

Pitkiä aikasarjoja

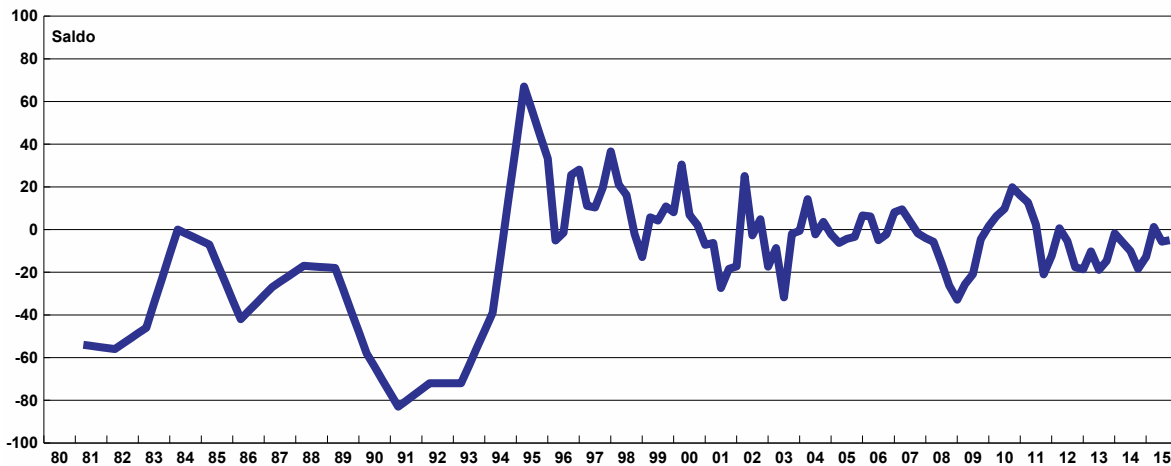
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

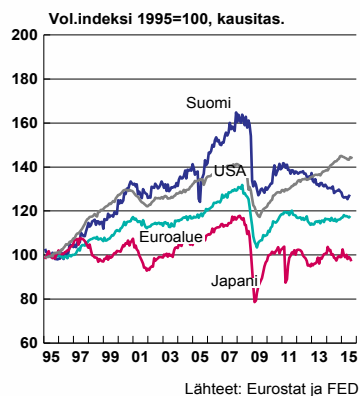

Palvelujen suhdannenäkymät

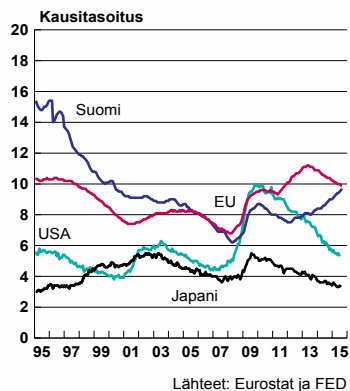

Taustatietoa taloudesta

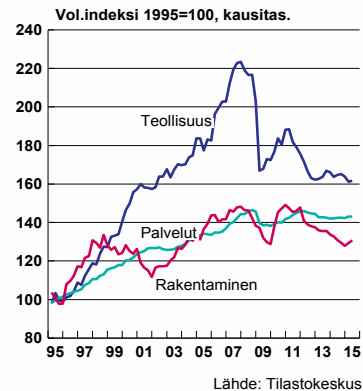
Teollisuustuotannon kehitys

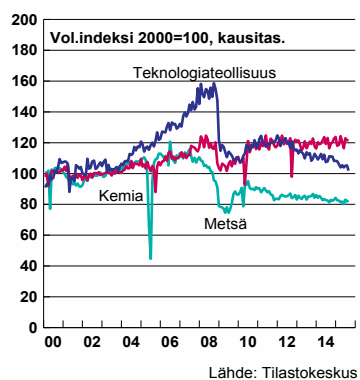
Työttömyysaste, %

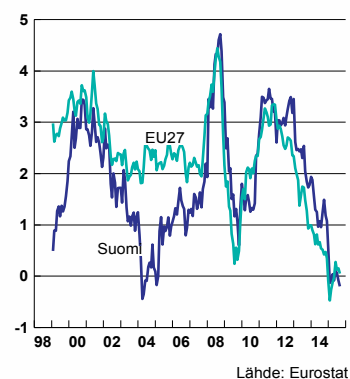
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

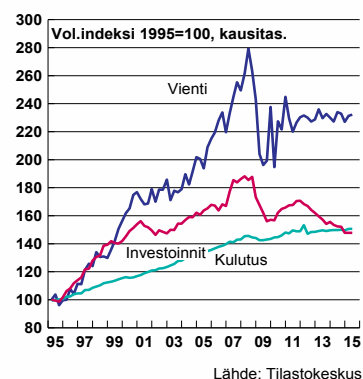
Teollisuustuotanto

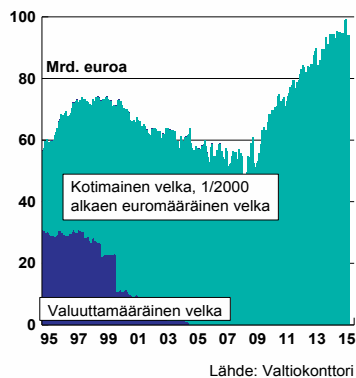
Inflaatio, %

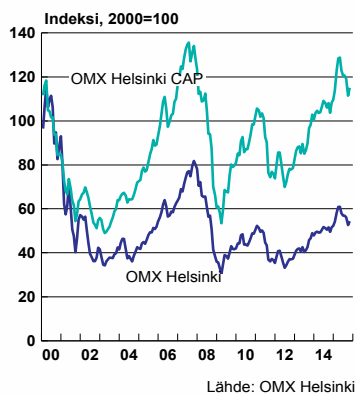
Kysynnän päätekijät

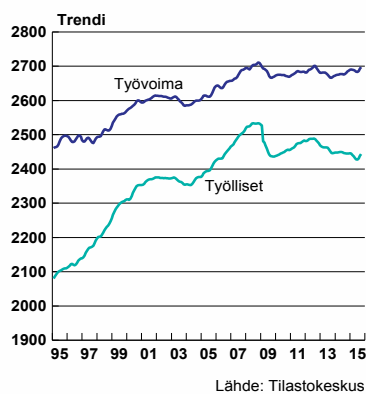
Valtionvelka

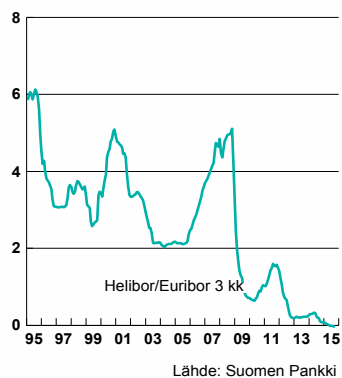
Pörssikursseja

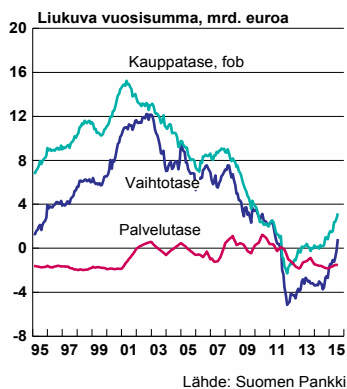
Työvoiman kysyntä ja tarjonta

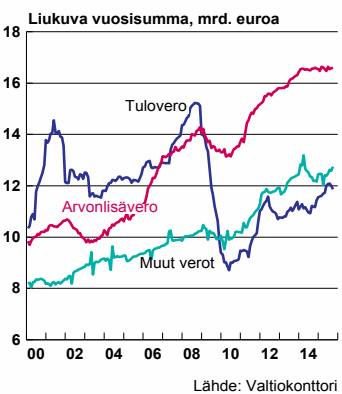
Lyhyt markkinakorko, %

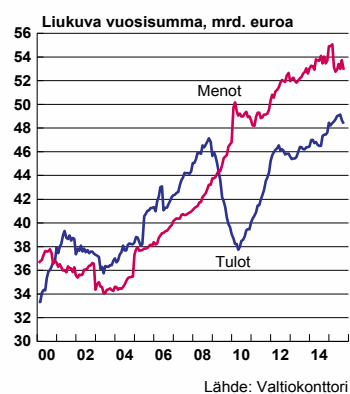
Ulkomaankaupan taseet

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Valtiontalouden tulot ja menot

Suhdanne-tiedustelu- menetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdanne-tiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdanne-tiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdanne-tiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **lokakuussa 2015**. Siihen on vastannut **1 332 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa **noin 277 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vastaajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytetty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suhdannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historia-tiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdanne-tiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on osa **Euroopan komission suhdanne-kyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Euroopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdanne-tiedusteluista

Suhdanne-tiedusteluilla selvitetään yritysjohdon näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käänne-pisteitä. Tyypillisesti suhdanne-tiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on

tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yritys-kohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaih-dolla ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otokses-sa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivis-ta kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi

EK 2015